

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXIX. évfolyam

5. szám

Komárom, 2008. május

Ára 10 korona

JÉZUS UTOLSÓ SZAVAI

Olyan csodálatos szembesülni azzal a ténnyel, hogy az Úr Jézus nem hagyott bennünket magunkra. Eljött közénk, és elvégezte küldetését: „Elvégeztetett!” (Jn 19, 30b) – mondta, de mielőtt felemeltetett az Atyához, hatalmas ígéretet hagyott számunkra: „...erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt egészen a föld végső határáig” (ApCsel 1, 8). Manapság mindent határokhhoz kötnék, de a Szentlélek erejét, szeretetét soha nem lehet korlátozni, mert „arra fűj, amerre akar...” (Jn 3, 8a).

Olyan sok panasz van ebben a világban, és szinte mindenhol egymásra mutogatnak az emberek. Az idősebb korosztály panaszkodik a fiatalságra, a tanár a diákra, a lelkész a hittanosaira... Az ember erkölcsi és lelki hanyatlása tényszerű, de hogy meglepő lenne, azt nem hinném, mert Isten Igéje nagyon sok helyen beszél arról, hogy az idő múlásával ezeknek be kell következniük. A világban tombol az erőszak és a katasztrófa: „Mert nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad, éhínségek és földrengések lesznek mindenfelé” (Mt 24, 7). Mindenhol azt hallani, hogy élj úgy, ahogy kedved tartja, és ne törődj másokkal. „...az utolsó napokban csúfolódók támadnak, akik mindenből gúnyt űznek, akik saját kívánságaik szerint élnek...” (2Pt 3, 3). Sőt, a ma embere felé áradó egyik legfájdalmasabb üzenet az, hogy nincs szükségünk az Istenbe vetett hitre, mert mi magunk is meg tudjuk oldani az életünket. „...az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás...” (2Thessz 2, 3b).

Mit kell hát tennünk? Tétlenül szemlélni az eseményeket? Nem! Jézus valami mást kér tőlünk: „Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...” (Mt 28, 19a). Nekünk, akik Isten gyermekei vagyunk, az a dolgunk, hogy az Úr Jézust képviseljük ebben a világban. Nem sajnálkoznunk kell az embereken, hanem rámutatni a megbocsátás és a kegyelem ajándékozójára, Jézusra: az egyetlen megoldásra életünkre nézve. Oda kell vinni az embereket az Úr közelébe! No ez az, ami a Szentlélek nélkül nem megy! Őt kell segítségül hívni, ha változást, megtérést, ébredést szeretnénk! A Szentlélek nélkül minden csak emberi erőlködés, igazi eredmények nélkül. Mindenekelőtt magunkat kell megvizsgálnunk! Szülőfaluiban azt szokták mondani, hogy egy gazda arról ismerszik meg, hogy milyen rend van az udvarán. Ha ott rend van, rend van az emberben is! Nincs ez másként a hívő embernél sem. Meg kell vizsgálni az életünket, mert ha a mi lelkünk rendetlen, hogyan akarunk másokon segíteni? Hogy máris indulsz és teljes erődből takarítani kezdesz? Várj egy kicsit! A te lelked tisztasága nem az akarásodon, szorgalmadon múlik, hanem azon, hogy mennyire vagy engedelmes az Úr iránt. Légy csendesen engedelmeskedő szolgája, és akkor majd használni is tud téged.

Istennek átadott élettel és a Szentlélek által tudunk változtatni a körülöttünk levő világon. Nem azért, hogy elismerést szerezzünk vagy örömünk legyen abban, amit látunk, hanem azért, hogy életet meneküljenek meg a kárhozattól. Ne aggodalmaskodjunk a világ történései miatt! Ne keressük erőlködve a megoldást, mert az már megvan: Jézusnak hívják! Ne törjük a fejünket azon, hogy mi lesz a nemzettel, az országgal, az egyházzal, a családdal, hanem legyünk olyan egyszerű szolgálói az Úrnak, hogy használni tudjon minket és öröme teljék bennünk!

A „majdnem” kevés

„Majdnem ráveszel engem, hogy keresztyénné legyek” (ApCsel 26, 28).

Pál Agrippa előtt védőbeszédet tart. Különös beszéd ez. Ha közelebbről megnézzük, Pálnak bizonyítást kell tennie arról, hogy Jézus él. És ezt nem a húsvéti történettel bizonyítja, hanem saját életével. Nem arról beszél, hogy Jézus él, hanem arról, hogy Jézus mit cselekszik. Benne egy halott életet támasztott fel Damaszkusznál. Lehetne-e jobb bizonyítást felhozni a feltámadott Jézus mellett? Mellette a legjobb bizonyítást a feltámadott életet, mert a feltámadott Jézus ezekben jelenti ki magát (2Kor 4, 10). Mennyivel többen hinnének a feltámadásban, ha azt nemcsak húsvéti prédikációkkal, hanem feltámadott életekkel bizonyítanánk?!

Agrippa felel Pál beszédére: majdnem ráveszel, hogy keresztyén legyek. Sokan úgy értik Agrippa mondatát, hogy ezt gúnyból mondta. Bármilyen indokkal mondta, egy bizonyos: Pál bizonyígtételével szemben nem maradt közömbös. Valószínű, hogy Pál beszéde gondolkodóba ejtette: hátha a próféciák Jézusban mégis beteljesedtek...

Agrippa azoknak az embereknek a példája, akiket megghatott az igazság, de ennek következményeit már nem hajlandók levonni. Nem utasítják el Jézust, de kivonják magukat a hatása alól. Ezt a magatartást így fejezi ki az Ige: majdnem. A szomorú azonban az, hogy a majdnem annyit jelent: sohasem. Mert akik csak majdnem keresztyének, a célnál egyenlők lesznek azokkal, akik soha nem akartak azok lenni.

Szuhay György

Presbiter

Sándor Ernő

JEREMIÁSSAL MONDOM

Uram, én nem tudok beszélni,
engem ne küldj el, félni, félni tudok csak...
Nyomorultan rettegek én az emberektől.
Ifjú vagyok még, látva-látod,
nyelvemen görcs van, dadogások...
Nem akarok próféta lenni!
Nem akarok semmit sem tenni!
Ó, hagyj magamra!
Jaj, rettenetes ez a Te küldetésed, ez a Te elhívásod!
Adj nekem valami szebbet, valami más,
emberibbet, valami csendes boldogságot.
Nem könyörült gyermekfejemnek.
Kemény volt, küldött, mennem kellett.
Imé, ígémet adom szádba.
S mentem. Azóta egyre járok,
nyelvemen görcs van, dadogások,
szívemben félelmek remegnek.

Uram, ugye már Te is látod, hogy igazam volt?
Az én szájból igád sem kell az embereknek.
Kemény nyakú ez a Te néped, tudod Te is.
Valaki más tán bírna vele jobban, mint én, fáradt cseléded.
Uram, figyelsz rám?
Bocsáss el szépen, s bocsásd meg ezt a hatvan évet.
Az Úr felel:
(s szívem reá remegve dobban)
Csak menj tovább!
Ott van a tűz a csontjaidban.

Az ÚR színe előtt

Szent Isten, Te a világosságban lakozol, ahova senkinek nincs belépése, és semmilyen emberi elme nem képes megérteni a Te lényedet. Ki nyilvánítottad viszont hatalmadat, kifürkészhetetlen bölcsességedet, háttartalan irgalmadat. Szégyenkezve kell beismernünk, hogy tekintetünket annyszor elsötétítették a világ kívánságai és gondjai, hogy abban, ami minket örömben vagy fájdalomban talált, nemegyszer elfelejtettük a Te kezedet látni, ami mindent igazgat. Viszont megvalljuk, hogy lelkünk elvakultságának az oka szívünk tisztátalansága volt. Mivel tisztátalan kívánságok töltöttek el bennünket, mivel elvakít a világ dicsősége, nem láthatjuk, hogy hogyan vezeted a mi életünket, nem értjük ígédet és nem viszonyulunk hozzá szeretettel. De mivel tudjuk, hogy magunk nem tisztíthatjuk meg szívünket, kérünk Téged, hogy Te tisztíts meg minket minden bűntől és Szentlelkeddel egyre inkább a mi Megváltónkhoz tégy hasonlónak, hogy szemünk több fényt kapjon, hogy jobban megismerjük a Te Fiadat, míg egyszer a boldogságban meglátjuk a Te orcádat. **Ámen.**

Johann Carl Friedrich Burk

és a felkorbácsolt emberi pszichikum jelenségének, sőt egyesek egyenesen a démonok és gonosz lelkek művének tartották.

Becsülettel be kell viszont ismerni, hogy ez a jelenség nem csak keresztyén talajon jelent meg, hiszen találkozunk vele már az előkeresztyénség talaján, a pogány világban is (vö. *IKor 12,2*). Sőt mindmáig létezik a buddhistáknál, és a sintoista papok máig nyelveken szólnak, amikor egyfajta transzba esnek, vagyis a „lélek kiszakadásának” pszichikai állapotába jutnak. Így magának a nyelveken szólás (glossolalia) jelenségének nem kell a Szentlélek jelenléte megnyilvánulásának lennie.

Ezért amikor a korinthusi gyülekezetben egyes keresztyének ezt az ajándékot nagyon túlértékelték és egyenesen mennyei nyelvnek tartották, az apostol elég kritikus véleményt fogalmazott meg róla, és az *IKor 12*-ben és *14*-ben néhány magyarázó megjegyzést kínál számunkra.

Ján Janovčík

(Befejezés a következő számban.)

A nyelveken szólás és magyarázatuk

A nyelveken szólás ajándéka (*IKor 12,28.30*) nagyon különös ajándék; ma már ritka, de nagyon ellentmondásos is, sőt érthetetlen. Előfordulása már az Újszövetségben zavart keltett.

Az egyik oldalon az *ApCsel 2,1–11*-ben, ahol a Szentléleknek az apostolokra való kitöltetéséről van szó, akik a hatalma alatt beszélnek, úgy értették, hogy a különféle nyelvű emberek az apostoli üzenetet saját nyelvükön és érthetően hallották. (Erre a szakaszra és erre az értelmezésre hivatkoztak reformátor atyáink, amikor elkezdték nemzeti nyelvekre fordítani a Szentírást és azzal az igénnyel léptek fel, hogy az ige a nép számára érthető nyelven hirdetessék.) A másik oldalon viszont, ha figyelmesen olvassuk az *IKor 12*-t és *14*-et, ahol sok szó esik erről az ajándékról, felismerjük, hogy egészen másról volt szó, mint érthető nyelvről, sőt inkább az ellentétéről: érthetetlen nyelvről van szó, bizonyos extatikus felkiáltásokról, amiket senki sem értett,

ezért volt szükség azokra, akik a „lélek nyelvét” érthető nyelvre tolmácsolták.

A nyelveken szólás ajándéka (glossolalia) ezért is vetett fel és vet fel mindmáig sok kérdést, illetve szül elutasító reakciókat is. Egyesek kivételes ajándé-

kot láttak benne: „mennyei vagy angyali” nyelven szólást; mások azt állították, hogy ez az ajándék olyan jelenség volt, amely az ősegyház korára korlátozódott (az *IKor 13,8* szerint a nyelveken való szólás meg fog szűnni). A másik oldalon viszont nem úgy értették, mint a Szentlélek megnyilvánulását, hanem mint az emberi lélek megnyilvánulását,

Régi, ifjúkori emlékek fogalmazódtak meg bennem a Bibliával kapcsolatban, amikor olvastam a magyarországi és a mi egyházi sajtónkban, hogy a 2008. év a Biblia éve lesz.

Édesapám lelkipásztor volt, így már elemista koromban ismerkedhettem a Bibliával, több benne levő történettel, de saját Bibliám csak később lett. *Habent sua fata libelli* – a könyveknek megvan a maguk sorsa, mondja a régi mondás. Visszatekintve a múltra, úgy érzem, ez a mondás érvényes a könyvek könyvére, a Bibliára is. Emlékeimben ezt két szomorú esemény és az első magyar Bibliám története bizonyítja.

Embersorsok, bibliasorsok

1944 nyarának a végén szüleimmel a csallóközi Hodosba utaztunk – mint minden évben – a nagyszülők meglátogatására. Október elején készültünk vissza Beretkére, de csak Komáromig jutottunk, mert a hadihelyzet miatt megszűnt a rendszeres vonatközlekedés. **Galambos Zoltán** komáromi lelkipásztor meghívására a kollégiumba mentünk, ott maradtunk és annak pincéjében vészeljük át a frontot.

1945 januárjától a városban már front-helyzet volt, és a lakosságot leparancsolták a pincékbe. A németek a volt posta-épület (a Calvin J. Teológiai Akadémia volt épülete) pincéjét lefoglalták a fronton elesett katonáik ruhaneműinek tárolására. A pincét ketten őrizték: egy német és egy hozzájuk átváltott orosz katona. Öcsém és én összebarátkoztunk velük, és amikor az orosz volt szolgálatban, megengedte, hogy egyszer-kétszer lemehezzünk oda. Már első alkalommal egy véres tiszt zubbonyt pillantottam meg, melynek belső zsebében valami könyvfélét vettem észre. Kivettem, és meglepődve láttam, hogy egy Luther-bibliát tartok a kezemben. Fedőlapja és néhány lapja véres volt, néhány pedig részben megégett, de a Biblia egyben volt, úgyhogy magamhoz vettem. Így lett egy elesett német tisztnek a Bibliája az én első Bibliám. Ifjú életem egyik szomorú élménye volt ez a megmentett német Biblia. Azóta féltve őriztem, de nemrég odaajándékoztam Koncsol László barátomnak.

Néhány nappal azután történt egy megrázó eset, ami szintén kapcsolatban van a Bibliával: egy Erdélyből menekült lelkész váratlan, tragikus halála. **Dr. Czir-**

ELSŐ TALÁLKOZÁSAIM A BIBLIÁVAL

ják János 1944 októberétől mint menekült lelkipásztor szolgált a komáromi református gyülekezetben. Háromszék megyében, Kézdimarkosfalván volt előtte lelkipásztor. Nem szándékozott megvárni a szovjet–román csapatok megérkezését, mégis – azok gyors előretörése folytán – alig tudott elmenekülni. Ahogy maga elbeszélte, egy éjjel a kúrator zörgette fel és szólt neki, hogy azonnal meneküljön, mert ott vannak a románok. Csak a legszükségesebb dolgait tudta magához venni, így a Bibliáját is.

Úgy maradt meg emlékezetemben, mint egy nagy tudású, de szerény és bátor ember, aki velünk, a kollégiumban lakó néhány fiatallal a „nyelvünkön” tudott beszélni, ha kellett, tudott bennünket tanítani. Szerettük őt. Ma is emlékszem szépen bekötött Bibliájára.

Még decemberben elrendelték a városban sötétedéstől a kijárási tilalmat, de Czirják János továbbra is vállalta családi bibliaórák tartását. A szovjet zavaró-repülőgépek egyre gyakrabban jelentek meg a város felett és szórták le légi aknáikat váratlan helyeken. Czirják János 1945. január 20-án este is egy családhoz ment bibliaórát tartani. Elkísérte őt **Ivanics Ilona** diakonissza nővér is. Szolgálatuk elvégzése után visszaindultak a kollégiumba, már beléptek a kapun, tetek néhány lépést, amikor hirtelen felzú-

sóba tették a (villanylámpák segítségével megtalált) fejrészekkel együtt. De másnap reggel énrám és a harangozó fiára várt az a feladat, hogy a több méter szélességben szétszóródott, még az esetről ott maradt fejrészeket összeszedjük. Ivanics Ilona csupán a combján sérült meg, s néhány hét után felépült.

Életem döbbenetes perceit éltem át azon a reggelen. A kollégium pincéjében lakókra is döbbenettel hatott Czirják János tragikus halála. Január 23-án Bibliájával együtt került porsátora a földre a boldog feltámadás reménysége alatt Galambos Zoltán és édesapám szolgálataival. Czirják János 37 éves volt.

Első saját Bibliám

Majd vége lett a háborúnak. Beretkén a szovjetek által összelőtt templom, a megsérült és kifosztott lelkészlak várt ránk. Tizennégy éves voltam, konfirmál-

nom kellett volna, de a háború utáni zűrzavaros hónapokban erre nem kerülhetett sor, csak a következő évben, 1946 nyarán. Az iskolában konfirmáltunk

(a templom használhatatlan volt) csendességben, szerényen, hiszen akkor már a teljes jogfosztottság állapotában, szorongásokban, félelmekben éltünk. Csak emléklapot kaptunk, Biblia nem volt. Édesapám majd csak 1949-ben, magyarországi kapcsolatai révén tudott megszerezni Bibliákat a Brit és Külföldi Bibliatársulat által Budapesten 1948-ban kiadott példányokból. Így megkésve, 1949-ben kaptam meg első magyar nyelvű Bibliámat édesapámtól az általa beleírt biztató Igékkel a *Fil 4,4–5.13*-ból.

Ezt a Bibliát évtizedeken át használtam lelkipásztori szolgálataim során. Még ma is használható állapotban van. Ez az a Biblia, amit sok-sok évvel ezelőtt egyre rendszeresebben kezdtem olvasni, majd egyszer csak azt éreztem, hogy naponkénti nélkülözhetetlen lelki táplálék lett számomra. Ezt így érzem ma is. A múltban is, ma is sok buktatón, mélyponton, nyomorúságon átsegített, eligazított, biztatott. Isten Igéjének ezeket az áldásait tapasztalva tanúsíthatom: „*Boldog, aki olvassa...*” (*Jel 1,3a*).

Borza Zoltán

Aki olvassa: boldog

gott egy repülőgép, és közvetlen közelükben egy légiakna csapódott a földre és robbant. Czirják Jánosnak az aknarepészek a fejét találták el, és teljesen szétroccsolták. Azonnal meghalt. Testének többi része szinte sértetlen maradt, így a nagykabátja zsebében levő Bibliája is. Holttestét a hatóságok még este kopor-

Isten a mi oltalmunk

„...megpróbáltalak a nyomorúság kohójában“ (Ézs 48,10b).

Ha Istennek nemcsak megváltott gyermeke akarok lenni, hanem Jézus igazi követője, akkor végig kell járnom a szenvedés útját, éppen úgy, ahogyan Ő tette. Ha az életem odaszánt élet és egyetlen célom az életmentés, akkor elkerülhetetlenek a próbatételek. Isten a próbákat azért adja, hogy megtudja: kitartok-e mellette és mindenképpen Őt választom-e. „...hogy megsanyargatva és próbára téve téged, megtudja, mi van a szívedben“ (5Móz 8,2b).

Ezenkívül így tesz alkalmassá a szolgálatra. Különösen nehéz próbák előtt figyelmeztet: „Ne félj attól, amit el fogsz szenvedni. Íme, az ördög börtönbe fog vetni közületek némelyeket, hogy próbát álljatok ki, és nyomorúságotok lesz tíz napig“ (Jel 2,10). Azért mondja, hogy ne félj, mert egész idő alatt kiálthatunk se-

gítségért és imádkozhatunk, ahogy Jósáfát tette, amikor nagy sokaság jött ellene: „Istenünk... nincs erőnk ezzel a nagy tömeggel szemben, amely ellenünk támad. Nem tudjuk, mit tegyünk, csak rád tekintünk“ (2Krón 20,12).

Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség. A gonosz csak annyit árthat, amennyit az Úr megenged neki. A próbák alatt jobban megismerjük Istent és saját magunkat is. Az eredmény pedig boldog, győzelmes keresztyén élet.

„...tanácsolom neked, végy tőlem tűzben izzított aranyat, hogy meggazdagodj, és fehér ruhát, hogy felöltözz... és végy gyógyító irt, hogy bekend a szemed, és láss. Aki győz, annak megadom, hogy velem együtt üljön az én trónusomon“ (Jel 3,18.21a).

Brunácky Istvánné

Istentelenség esetén

Ha az emberek istentelenek lesznek, akkor:

- tanácstalan a kormányzás,
- határtalan a hazugság,
- számtalan az adósság,
- eredménytelenek a tárgyalások,
- hamis a felvilágosítás,
- a politikusok nem megbízhatóak,
- a keresztyének nem imádkoznak,
- az egyházak erőtleneek,
- az erkölcs féktelen,
- a divat szégyentelen,
- a bűnözés mértéktelen,
- a konferenciák végtelenek,
- a kilátás vigasztalan.

(Antoine de Saint-Exupéry)

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Elnökségének nyilatkozata

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Isten ígijén és annak hitvallásainkban megfogalmazott igazságán áll. Egyedüli mércéje nem lehet más, mint a teremő, gondviselő és megváltó Isten emberi életre kinyilatkoztatott akarata. Az egyház egész életét ennek alapján határozza meg.

A társadalomban lejátszódó folyamatokkal az egyház akkor tud azonosulni, ha azok a megértett alapigazsággal összhangban állnak. Amennyiben a társadalmi folyamatok ellentétesek az ige üzenetével, az egyháznak fel kell emelnie szavát. Jelenleg a házasság, a család, a házassági hűség fogalmainak leértékelésével találjuk szembe magunkat. Az egyház a világban él, és azok a hatások, amelyek megjelennek, befolyással bírnak az egyház életére vonatkozóan is. Mindezek tudatában az egyháznak vállalnia kell a megértett igazság hirdetését még akkor is, ha fájdalmas döntéseket kell hoznia.

Bár egyházunk az egyetemes papság elveit vallja, az igehirdető lelkipásztorok felelőssége megkérdőjelezhetetlen. A lelkésznek példaként kell a gyülekezet és a társadalom előtt állnia. Erre készül tanulmányai alatt, erre tesz esküt Isten és az egyház előtt. Az eskü szövege, miszerint „a tiszta erkölcs fenntartásán

buzgón munkálkodom”, érvényes minden lelkész számára. A házassággal kapcsolatosan mindez példamutató, hűséges, a másikat elfogadó, a másinak megbocsátó családi életet előfeltételez. Ennek fényében egyházunk tíz lelkipásztor esetét vizsgálta ki, hat lelkipásztort vétkesnek talált, és palástvesztésre ítélte őket. Mindez törvényesen, az egyházi joggal összhangban, körültekintően történt. Egyházi testületeink döntései érvényesek. Egyházunkban minden esetben testületi döntések vannak, és egyházunk bírói joggal felruházott testületeiben fájdalmas, de egyházunk hitelveivel összhangban álló döntések születtek. Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a döntések okai nem pusztán a válás tényei, hanem az azon túl megjelenő, hitünkkel és biztonságtelünkkel összeegyeztethetetlen tények voltak.

Határozottan elutasítjuk azt a vádaskodást, mely egyházunkat ezen döntések miatt éri. Az egyházban élő vádaskodók felidézhetik magukban esküjük szövegét: ha emberi gyöngeségből magam is véténék, az egyházi fenytéknek magamat aláztatosan alávetem. Az egyházon kívül élők, az Isten ígijét önmagukra nem alkalmazzák, a társadalom különböző hatásainak önmagukat aláren-

delők vádaskodásai számunkra nem mérhetők össze az általunk megértett igazsággal.

Egyházunk az érintett személyeket nem zárta ki a gyülekezeti és az egyházi életből. A teljes gyülekezeti és egyházi élet minden területén jelen lehetnek. Élhetnek a sákramentumokkal, hallgathatják Isten ígijét, szolgálhatnak Isten dicsőségére. Az a tény, hogy a lelkész státus elvesztése egyben jövedelemvesztéssel jár, igaz. Viszont mint minden más munkaterületen, az egyházban is érvényes, hogy a felelőtlen életnek munkajogi következményei is lehetnek. Az érintett lelkészek nem lettek jobban földönfutóvá, mint az egyház azon tagjai, akik sok esetben vétségek nélkül is munkájukat veszítik a világi munkáltatók esetében.

A keresztyén hit alapja a bűnbocsánat. Isten megbocsátja a vétkeket. A bocsánatot azonban hiteles bűnvallásnak kell megelőznie. Az érintett lelkészekkel kapcsolatosan egyházunk várja a bűnvallást, az alázatot, az elcsendesedést, és nem zárta be ezekben az esetekben sem a szolgálatba való visszaállításnak a lehetőségét. Ha egyházunk döntési lehetőséggel felruházott testületei úgy döntenek, hogy az érintett személyek lelkészként szolgálhatnak, mert életüket megjobbították, az egyház visszahelyezheti őket a lelkész szolgálatba.

Rimaszombat, 2008. április 23.

A Jézus-tradíció – ezzel a címmel rendezte meg a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Kara 2007-ben tudományos tanácskozását. Amikor a szervezők az anyaga kiadása mellett döntöttek, a kar oktatói közül is többen csatlakoztak tudományos munkásságuk egy-egy szegmensének közlésével, hogy egyházunk püspökét, a gyakorlati teológiai tanszék vezetőjét, dr. Erdélyi Gézát köszöntsék 70. születésnapja alkalmából.

A tizenöt tanulmány elé **Karasszon István** írt előszót és köszöntőt, amit a dr. Erdélyi Géza előtt tisztelgő teológusok írásai követnek.

Szűcs Zoltán Az „Isten-arc” című igemagyarázatában arra keresi a választ, hogy vajon milyen az Isten képmása rajtunk. Szemléltető, mai példák felsorakoztatása után a titkot és a választ abban látja, hogy az Isten szeretet, s ha mi Őbenne maradunk, akkor az ő képmása felismerhetővé lesz bennünk.

Karasszon István *Etikai hagyomány vagy politikai teológia?* című tanulmánya az újabb Deuteronomium-kutatásról szól. Széles látókörű tudományossággal tárgyalja e téma aktualitását a magyar és külföldi irodalmat is egybevetve. **Molnár János** Az *iszlám Jézus-tradícióját* boncolgatva summazza, hogy a moszlimok keresztyéneket lejárató igyekezete a mai napig folyamatos, hiszen ők a saját hitbeli meggyőződésük mellett másokét semmilyen körülmények között nem fogadják el. **Kálmán Szabolcs** a „Nehéz” bibliamagyarázatokban a gondolkodó és hívő ember hitbeli kérdéseire ad választ, amikor a teremtésről, a férfi és a nő helyzetéről és a bűnsetről szól.

Karasszon Dezső János evangéliumának prologusa fejtegetésénél az Újszövetség mögött álló gazdag ószövetségi kijelentésekre hívja fel a figyelmet azzal is, hogy a perikópa héberről magyarra fordított szövegét is közli. **Kőszeghy Miklós** a passió helyszíneit kísérli meg elhelyezni a korabeli Jeruzsálemben (különös tekintettel a via dolorosára) A *Jézus-esemény jeruzsálemi topográfiájának kérdéseihez* című kortörténeti munkájában. Karasszon István *A passiótörténet kronológiája* című dolgozatában az események időbeli sorrendjét és mikéntjét követi. Megállapítja, hogy Jézus peré-

A szent hely

nek siettetéséből kitűnik, hogy a legnagyobb emberi tévedés történt, amikor mind a zsidók, mind a rómaiak gyorsan és végérvényesen intézték el Jézus ügyét. Jövevényiszavak, héber, arám vagy sémi eredetű kifejezések is megtalálhatóak az újszövetségi görög szövegben. A tanulmány szerzője ezek közül emel ki néhányat és magyarázza őket a *Sémi háttér a görög evangéliumokban* című munkában.

Molnár János a *Harc az iszlám iga-
záért* címet viselő írásában e harcnak legfontosabb állomásait és egyéni-

ségeit említi, kitérve a dzsihádra, a szent háborúra. **Liptay Lothar** (Az *Abszolútum keleti és nyugati értelmezése*) kitér a fogalom fenomenológiájára a különböző területeken, illetve rendszerekben, majd a különbségek összehasonlítását és okfejtő szembeállítását végzi el.

Kókai Nagy Viktor (Jézus hagyomány?) tézise megvédésére törekszik, amikor állítja, hogy a Keresztelő János igehirdetésében elhangzó mondatok már a Q forrás kialakulása során felbukkannak Jézusnál is, ahol azután új hangsúlyt kapnak, majd Máté összevonja őket, ami dualisztikus értelmezéshez vezethet.

František Ábel A sokaság megelégtetésének csodálatos történeteivel foglalkozik Márk evangéliuma szerint. **Bándy György** két szöveget vizsgál a Jézus két messianisztikus prófécia tükrében címet hordozó előadásában, s megállapítja, hogy az egyház azon túl, hogy felismerte Jézusban az ószövetségi ígéretek beteljesítőjét, az ószövetségi szóhasználatot és hasonlatokat felhasználva fogalmazta meg a Krisztusba vetett hitét. **Görözdí Zsolt** dolgozatából,

Az 1571-es emdeni zsinat aktáiból megtudjuk, hogy e tanácskozás volt az előkészítője a holland református egyház megalakulásának.

Szlávik Gábor tanulmánya a leg-hosszabb lélegzetvételű a publikációk között. Gazdag lábjegyzettel élve a szegénység fogalmát és társadalmi értékelését adja az antik szerzőknél, az újszövetségi iratokban, valamint a Krisztus utáni 1–3. század keresztyén gondolkodóinál A *szegények mindig veletek lesznek* című tanulmányában.

A kötet hasznos, érdekes témájú tanulmányokat kínál az olvasónak. Ismertetésével is Isten áldását kívánjuk a püspök úr életére és szolgálatára.

Czinke Tímea

(Selye János Egyetem Református Teológiai Kara – Calvin J. Teológiai Akadémia, Komárom 2007)

Feladvány

Mit jelent a Jézus kereszthez vezető útjának későbbi elnevezése, a via dolorosa kifejezés magyarul?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **június 15-ig** nyílt levelezőlapon, képeslapon vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A márciusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik azt a megfejtést küldték be, hogy a Szentlélek a Szentháromság harmadik személye.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Liliom Aurum Kiadó jóvoltából – könyvjutalomban. **Gyarmathy Irén** (Tornagörgő) Bodnár Mónika *Etnikai és felekezeti viszonyok a Felső-Bódva völgyében a 20. században* című könyvét, **özv. Varga Béláné** (Bátorkeszi) Gyüre Lajos *Bojtárnak lenni* című verseskötetét, **Videman Laura** (Marcelháza) pedig a *Lant és kard* című versöszeállítás 1. kötetét kapja.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

„Galileai férfiak, miért álltok itt az ég felé nézve? Ez a Jézus, aki felvettett tőletek a mennybe, úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe” (ApCsel 1,11) – adják hírül az angyalok.

Ebben az évben Jézus mennybemene-
telét ünnepelve május első napján telhet
meg szívünk hálával és örömmel, mert:
„A Krisztus mennybe felméne, Hogy né-
künk helyet szerzene, Atyjával megbékél-
tetne, Életre bévinne” (358. dicséret). En-
nek az eredetileg középkori latin húsvéti
éneknek fellelhető énekeskönyvünkben
egy pünkösdi szövege is, mégpedig a
374-es szám alatt.

Áldozócsütörtök alkalmával se feled-
kezzünk meg zoltárainkról! A 47. zsol-
tárban így énekelhetjük: „No minden né-
pek, Örvendezetek, És tapsoljatok, Istent
áldjátok... Íme az Isten Szépen felmegyen
Nagy vígasságban, Trombitaszókban; U-
runk felmegyen Nagy dicsőségben...” A
68. zoltár 16. verse pedig így szól: „Éne-
keljétek Istennek, Ki lakója az egeknek,
Kiket teremtet régen. Holott nagy hatal-
mával ül, Honnan szava úgy megdördül,
Hogy zeng és harsog minden”.

A húsvétot követő hatodik vasárnap, az
ún. Exaudi, mindig áldozócsütörtök és
pünkösdi közé esik, és a 27. zoltár versei-
ről kapta nevét: „Exaudi, Domine, vocem
meam...” „Halld meg, Uram, hívó han-
gomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg!
Ha ezt mondod: Járuljatok színem elé! –
szívem így válaszol: Színed elé járulok,
Uram! Ne rejtse el előlem orcádat, ne
utasítsd el haragosan szolgádat! Te vagy
az én segítségem, ne vess el, ne hagyj el,
szabadító Istenem!”

Énekválasztásunkban továbbra is visz-
szatekinthetünk a húsvéti eseményekre, és
előretekinthetünk a pünkösdi ünnepekre.
Mint ennek a vasárnapnak énekét, előve-
hetjük a 27. zoltárt, s mivel egy ritkán
énekelt dallamról van szó, nekifoghatunk
megtanulni. A gyakorlásnál vigyáznunk

Énekek áldozócsütörtöktől pünkösdig

kell a bé hangok helyes intonálására, mi-
vel az első sorban ezt könnyen elront-
hatjuk! Ha már biztosan tudjuk a dallam-
mot, mindenképpen énekeljük el a többi
versszakot is, mivel az Exaudi csak a ne-
gyedik versszakában jön elő.

Az Exaudit követő vasárnap (húsvét
után a hetedik vasárnap) mindig pünkösdi
vasárnapja. Énekeskönyvünk bőséges
csokrot kínál a Szentlélek Istenről szóló
énekeinkből. Vannak köztük ismertebbek
és kevésbé ismertek.

A Fohászkodások fejezetben két éne-
künk, a 188-as és a 189-es számú, „E
pünkösdi ünnepében” kezdetű énekelhető
az ismert 152. dicséret dallamára, de eze-
ket nem is kell bemutatnom, mivel pün-
kösdkor szinte valamennyi gyülekezetben
fennálló énekként ezek hangoznak el
(olykor meg is botránkozunk, ha a lelkész
vagy a kántor végre egy másik fennálló
ének után sóvárog). Pedig akár ugyan-
ebben a fejezetben is találunk megfelelőt,
akár a 166. ének első versszakát: „Urunk
Jézus, fordulj hozzánk, Szent Lelkedet ma
töltsd ki ránk”.

A pünkösdi énekválasztásunkkor A
Szentlélek Istenről szóló fejezetben ta-
lálhatunk még énekeket a 368.-tól kezdő-
dően egészen a 377.-ig terjedően. A 368.
dicséret Szegedi Kis István magyar re-
formátor egyetlen olyan éneke, mely be-
került énekeskönyvünkbe: „Jövel Szentlé-
lek Isten, Tarts meg minket Igédben, Ne
légyünk setéségben: Maradjunk igaz
hitben”.

Szegedi Kis Istvánt hitéért, meggyő-
ződéséért életében sok keserűség éri;
meghurcolják, kínozzák. Énekének szö-
vege egyszerű, visszafogott imádság,
melyhez az eredetileg középkori dallam
kitűnően igazodik. Az imádság doxoló-
giával zárul. Szegedi Kis a pünkösdi éne-
ken kívül még négy gyülekezeti éneket írt
magyarul.

A 369. dicséret szintén egy magyar re-
formátor, **Batizi András** nevéhez fűző-
dik: „Jövel, Szentlélek Úr Isten, Lelkünk-
nek vígassága, Szívünknek bátorsága,
Adjad minden híveidnek Te szent aján-
dókat; Jövel, vígasztaló Szentlélek Is-
ten!”

A 370. dicséretünk – „Jövel, Szentlélek
Úr Isten, Töltsd bé szívünket épen” – ta-
lán a másik leggyakrabban énekelt pün-
kösdí énekünk. De vajon helyesen éne-
keljük-e? Sajnos hajlamosak vagyunk a
nyolcad hangokat hosszan elnyújtani s ez-
által az éneket vontatottan énekelni. Az
ének első versszaka eredetileg egy latin
antifóna – Veni Sancte Spiritus –, melyet
Luther Márton megtoldott további két
versszakkal.

A 371. dicséret dallama az előző ének-
hez viszonyítva már sokkal könnyedebb,
mégis ritkán vesszük elő. A soron kö-
vetkező 372. dicséret újra egy reformátor,
mégpedig az ismert nyomdász-refor-
mátor, **Huszár Gál** éneke, aki 1560-ban
egy énekeskönyvet is kiadott. Az ének
dallama leginkább gregorián motívumok-
at tartalmaz; valószínűleg magának a
szövegszerzőnek, Huszár Gálnak a szer-
zeménye.

Az utolsó, saját dallammal rendelkező
pünkösdi ének a 373. dicséret – Veni crea-
tor Spiritus –, amely **Hrabanus Maurus**
fuldai apát latin himnusza; szövege és
dallama közel ezeréves. Luther ezt a him-
nuszt kicsit átdolgozta, dallamát leegysze-
rűsítette, és így adta a népnek, mégis meg-
felel a himnusz minden előírásának: ver-
senként négy sorból, soronként nyolc szó-
tagból és összesen nyolc versszakból áll.
Ahogy az előző ének, ez is doxológiával,
azaz a Szentháromság Isten dicséretével
zárul: „Dicsőség az egy Istennek, Atya,
Fiú, Szentléleknek; Kedves ajándéka en-
nek Lakjék szívében mindennek”.

Süll Kinga

Egyházzenei rendezvények

VI. Ladmóci Kórustalálkozó

Időpont: **2008. május 18.**

Helyszín: Ladmóc, református templom

Kezddési időpont: 14 óra.

Kórushétvége fiataloknak és felnőtteknek

Időpont: **2008. június 13-15.**

Helyszín: Szádalmás

Szervező: a Firesz Cantate Domino kó-
rusa.

V. Gyermekkórustábor (6–14 évesek részére)

Időpont: **2008. július 28. –augusztus 3.**

Helyszín: Jókai (Betlehem Misszós Köz-
pont)

Résztvételi díj: teljes ellátással 1250 ko-
rona/fő

Jelentkezési határidő: **2008. június 30.**

Valamennyi zenei rendezvényről rész-
letes információ található az egyházzenei
internetes honlap **Aktuális** oldalán. To-
vábbi információval szolgál, a jelentkező-
seket fogadja, az észrevételeket és hozzá-
szólásokat várja **Süll Kinga** egyházze-
nész: **945 01 Komárom, Jókai utca 34.**
Mobil: 0915/737 801, e-mail: refzene@
refzene.sk. Egyházzenei internetes hon-
lap: **www.refzene.sk**

Ha a gyülekezetek egyházzenei alkal-
mat szerveznek s ezt szívesen közzéten-
nék az egyházzenei internetes honlapon,
kérjük, jelezzék a fenti címen.

Ahol a Bibliával komolyan foglalkoznak, ott Isten mindig jelen van, és egyes esetekben nagy dolgok is történnek. Így volt ez 80 évvel ezelőtt egy felvidéki kis falucskában, Marcelházán, 1928. március 25-én. A bibliaórákon az volt a szokás, hogy a rendszeres biblia-olvasók elmondták aznapi aranymondásaikat, amelyek őket az olvasott bibliai fejezetből különösen megragadták. Azután beszél-

A bibliaórák áldásainak megtapasztalása lelki életemben

gettek a bibliai ígérőről. Sorra került **Nehézy Károly** lelkész aranymondása is: „*Hol van a zsidók királya, aki megszületett?*” (Mt 2,2). Vajon hol van? Hogyan találjuk meg itt a földön? Ha Jézus itt járna a földön test szerint, ki volna hajlandó neki szállást adni, akár éveken át is? A válasz egyöntetű volt: erre mindenki vállalkozna. De hát akkor keressük meg Őt itt e földön! És a választ Márk evangéliuma 9. részének 37. verse adta meg a bibliaör tagjainak: „*Aki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevemben, engem fogad be.*” Valahányszor tehát elhagyott kisgyermeket látunk, ezeknek alakjában Jézus jár test szerint közöttünk.

E gondolatokból született meg a református árvaház a felvidéki Marcelházán. Kezdetben a lelkész lakásán, majd Kiskosmályon, Léván és Komáromban a Béthel és a Timótheus mozgalom keretében.

Hálát adok az én mennyei Atyámnak, hogy féléves koromban az elsők között lehettem ennek az árvaháznak lakója, amely 16 évig gondozott, nevelt, lelkileg irányított és elvezetett Isten útjára, s az ő gyermeke lettem. Az árvaházból való eltávozásom után is örök lelki otthont adott számomra. Az ott kialakult lelki közösség adott mindig erőt a nehéz évek küzdelmeihez.

Most látom csak igazán, hogy egy komoly bibliai közösség, igazi lelki közösségként, csodákra képes a Lélek erejével. Ezt tapasztaltam meg az árvaházból való eltávozásom után is, amikor már a Timótheus könyvesbolt dolgozója lettem. Akkor sem szakadtam el a lelki otthonomtól, naponta kétkilométeres gyaloglással mindig részt vettem az árvaházi lelki közösség alkalmain. Különösen áldott volt az a közösségi együttlétünk, amikor a Lélek annyira magával ragadott, hogy túlárado örömmel mentem haza, késő éjszaka, bizonytalan biztonsági körülmények között. Az idegen erők miatt kockázatos volt az utcán járni, de ezzel nem törődve, hangos fűtyszóval énekeltem: „*Dicső Személyed, mely velem jár, fényt szór utamra, égi fényt, s tovább vidám szívvel megyek már, a holnaptól sem félek én...*” (388. hallelujah). Egyszer csak kinyílt egy ablak Komárom főutcáján, és egy kedves női hang szólított meg: „*FiataleMBER, én is ismerem ezt az éneket.*” Nagyon boldog voltam, és azt javasoltam az ablakból kihajoló asszonytestvéremnek, hogy énekeljük együtt az éneket. 1945 decemberi késő éjszakáján kettőnk énekétől lett hangos a komáromi éjszaka, dicsőítve a mi mennyei Urunkat. A félelemnek semmi nyoma sem volt szívünkben, mennyei boldogság töltötte be azt. Sohasem tudom

elfelejteni ezt a csodálatos estét. Istennek hálát adva, boldogan búcsúztunk el egymástól abban a reményben, hogy mennyei Urunk további szép estéket fog még adni nekünk. Imádkoztam, hogy Isten ajándékozzon meg többször is ilyen bibliai közösségi lelki ajándékokkal.

Imádságom meghallgatására talált, mert közösségi együttlétünk mindig áldott lelki erőt sugároztak minden alkalommal. Nagy szük-

ségünk is volt erre, mert a bizonytalan jövőnk tette reményteljessé és erősítette az Iránta való bizalmunkat a háború utáni legbizonytalanabb és legnehezebb éveken.

Egy harmadik bibliai közösségről is említést kell tennem. Az egyetemi évek lelki próbái idején a szegedi Kárász utcában is komoly lelki közösség erősített bennünket. Többször is szükségem volt az egyetemi éveim alatt e közösségben kapott lelkierőre, hogy lelki életem keresztútjában győzni tudjak az emberi gonoszság felett. Tudtam azt, hogy Isten tenyerén vagyok. Ez adott biztosságot, bátorságot és lelkierőt. Ezért Isten iránti hűséggel bátran tettem bizonyosságot minden alkalommal Isten szeretetéről, bűnbocsátó kegyelméről, megmentő és megőrző hatalmáról. Ezért nem tudott semmiféle emberi rosszindulat eltávolítani az egyetemről, hitem szilárd megvallása ellenére sem. Sőt, nagy meglepetésben volt részem. Az egyetem káderező bizottsága elküldött egy Kárász utcai áruházba azzal a megbízatással, hogy öltözzek fel tetőtől talpig; vegyek magamnak mindenféle új ruhát, alsóneműt, cipőt, kalapot, nagykabátot, és a költségeket az egyetem kifizeti. Így történt, és én boldogan adtam hálát Istennek csodálatos kegyelméért. Sajnáltam, hogy meggyőzni ugyan nem tudtam lelki ellenfeleimet, de mindenképpen gondolkodásra készítette

őket Isten iránti hűségem nyílt megvallása. A közösségben kapott lelki erő adott ehhez mindig erősítést.

A lelki életem az elmúlt évtizedek során mindig e bibliai lelki közösségekben kapott erőt, hogy a legnehezebb körülmények között is az Istenhez vezető úton maradhassak. Ezúttal most csak e három szerény példammal szerettem volna ezt megerősíteni. Meggyőződése, hogy ha a bibliai körökben olyan lelki közösségek alakulnak ki, ahol komolyan foglalkoznak az Igével, egymás örömeivel, gondjaival, lelki próbáival, akkor egymás hite sokak lelki életét megerősíti. Ezáltal

a legnehezebb lelki próbákat is kiállják. A Biblia éve alkalmas lehet sok lelki közösséget kialakító bibliai szerveződésre, melyek megújító erővel segíthetik gyülekezeteink lelki megerősödését, így lehetnének sokan boldogok, akik a Szentírást olvasva e közösségekben lelkileg megújulnának és mindennapi életükhöz lelki erősítést kapnának. Mi, akik már évtizedek óta az Isten útján járunk, bizalommal tekintünk a gyülekezeteinket megújító Biblia évére. Ezért buzgón imádkozunk is.

Szcenzi László
(Reformátusok Lapja, 2008/14.)

Három történelmi forrás tanúskodik arról, hogy **Bornemisza Péter** halála után (**Tolnai**) **Sibolti Demeter** volt a felső-dunamelléki püspök. Egyrészt **Ember Pál, Bod, Schmal** és **Klanicza** írásaiban találunk erre nézve adatokat. Azután a Dunántúli Református Egyházkerület régi jegyzőkönyvének (1628) a sorai szólnak erről. Végül a zsolnai zsinat határozata és ennek alapján a **Thurzó** nádorhoz küldött levél tartalma (a bécsi békekötés előtti időből két püspök nevét említi meg e kérvény-levél: Bornemisza Péterét és Sibolti Demeterét). Ő a még részekre nem szakadt, egységes protestáns (lutheri és kálvini) egyháztestek püspöke volt. Elvesztek a jegyzőkönyvek, ezért a hiányos adatok miatt nem lehet megállapítani, hogy a szuperintendenciában hány egyházmegye és hány eklézsia (evangelikus és református) volt.

Sibolti Demeter születésének a helyét homály fedi. Az általa használt előnév (Tolnai) és az „oskola”, ahol tanulmányait kezdte, talán arra utal, hogy bölcsője Tolnában ringott. A tolnai iskolának ekkor **Dombi Péter** személyében híres-neves tanára volt. 1551-ben innen Temesvárra került **Szegedi Kis István** iskolájába. Ezt követően hat éven keresztül a **Massai** családnál nevelősködött, e dúsgazdag főúr gyermekeit tanította. Ezután ment a wittenbergi egyetemre tanulni a Kálvin-követők nagy pártfogójának, **Massai Imrének** a költségén.

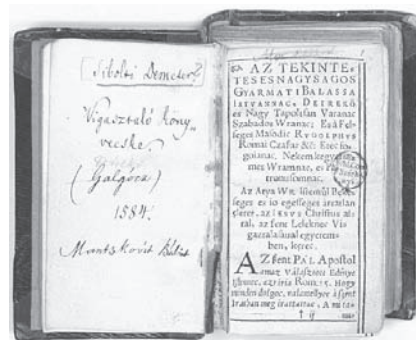
Sibolti wittenbergi tartózkodására nézve eltérőek a forrásaink. **Bod Péter** szerint 1557-ben kezdte meg tanulmányait. **Schmal** és **Klanicza** azt állítják, hogy 1559-ben ment a híres német egyetemre. A **Révész Imre** által közölt hiteles névsor szerint az 1558–1559-es iskolai évben volt a wittenbergi egyetem anyakönyvébe beírva. Ami viszont minden kutató által elismert tény, hogy ő volt az egyetemi magyar bursának (Wittenbergben 1546-ban alapították) 1562 első felében a 11. seniora.

1562 és 1565 között Gyulán találjuk őt, ahol a helyi iskola rektora lett. Amikor pedig **Kanizsai Orsolya**, gróf **Nádasdy Tamás** özvegye megalapította a csengeri iskolát, oda Siboltit hívta meg tanítónak. És itt a fő teendője az ifjú **Nádasdy Ferenc** tanítása és nevelése volt. Az ifjú grófot Bécsbe is – ahol az a német nyelvet tanulta – elkísérte, s az úrnőjének nyílt őszinteséggel ír fiáról: „Semmi nagyobb gonosz erkölcsét urá-

Egy püspöki életút a Felső-Dunamelléken a 16. századból Sibolti Demeter

nak nem ismeri, mint azt, hogy mikor valamiért megfedi, másképp adja elő a dolgot, mint ahogyan volt és mentgeti magát, úgy veszi észre, hogy nem örömet érzi magát bűnösnek, melyért gyakran összevész vele, mert ez egy neme a hazugságnak” (Bécs, 1567. június 26.). Pontosan nem lehet meghatározni, hogy Demeter mester meddig volt Csepregen. Egy 1568. július 14-i keltezésű levélben azt olvassuk, hogy az ifjú **Nádasdy Ferenc** gróf megkéri az édesanyját, hogy anyagilag támogassa „a neki ezelőtt volt mesterét, aki mindent pénzen vesz és munkájával szerez”. Az özvegy grófné édesanya 1568. július 19-én kelt levelében megnyugtatta fiát ez ügyben.

Csepregről gróf **Salm Gyula** hívta el Semptére, ahol a helyi iskola rektora lesz. 1574-ben Bornemisza Péter felső-dunamelléki püspök „jócai prédikátorságra bocsátotta ki, olyan utasítással,

**A Vigasztaló könyvecske ajánlása
Gyarmati Balassa Istvánnak**

hogy annak vidékére is kiterjessze örökös gondját”. (Klanicza megemlíti, hogy Jóka és a szomszédos helységek később „Kálvint követték”).

Reformátori lelkesedéssel végzett eredményes szolgálatáról van egy jegyzőkönyvi adatunk: az esztergomi Főkáptalannak 1576. évi tanúkihallgatási okmánya, amely egy vizsgálat eredménye. „*Sibolti Demeter midőn Jókán hit-szónok volt, kikelt-e a szentek képei ellen és tanácsolta-e azoknak kidobálását? Mely kérdésre a tanúk igenlően válaszoltak.*” Két évig szolgált Jókán, 1576 februárjában az esztergomi Főkáptalan minden ellenzése dacára elfoglalta Nagyszombatban a lelkészi állást. Az egyházközség – bár Bornemisza

püspök felhatalmazta (kibocsátásával) az ígehirdetés szolgálatára – az akkori szokást követve Wittenbergbe küldte, hogy ott avassák fel lelkésznek. Ez ünnepélyes keretek között 1576. július 11-én **Oberdorfer** lelkész szolgálatával meg is történt. A nagyszombati egyházközség életére nézve egy pozitív adat: „*Tiszteletes Sibolti Demeter (és Lingeliusz Kristóf) a nagyszombati eklézsia nevében ajándékoztak két német forintot*” (ez a feljegyzés a wittenbergi egyetem magyar bursájának 1576-os anyakönyvében olvasható).

Nagyszombatban Sibolti (a török által elfoglalt Esztergom helyett a városban székelő bíboros érsek nem kis bosszúságára) az Ispotály-kápolnában egy esztendeig nyilvános istentiszteleteket tartott. Hogy mennyire eredményes volt lelkészi munkája ebben a városban (amit számos templomáról kis Rómának neveztek el a 16. században), tanúskodik egy nagyon szomorú hangvételű levél, amit **Telegdi Miklós** nagyszombati prépost, érseki helynök írt 1576. május 12-én, s a címzett nem volt más, mint a pápa, **XIII. Gergely**: „...az egyetemes (katolikus) egyház romlása és elpusztítása a legbizonyosabban fenyeget... mert némely előkelő nagyszombati polgárok már évek óta arra törekednek, hogy a kálvini és lutheri istentelen kultuszra a népet átvigyék. Mert annak a gonosztevő embernek (Sibolti) az Ispotály-templomot kijelölték, hogy istenkáromlásait mennyidörgi, s az istentelen emberek közül sokan nagy tetszés- és örömmel hallgatják...”

A levélnek természetesen meglett a foganatja: **Rudolf** király 1578. február 5-én kelt rendelete kimondja: „...a város a király tudta és akarata nélkül sem **Sibolti Demeter**t, sem pedig más eretnek papot befogadni ne merészellen!” Kétévi prédikátorság után (bővebben ír róla Bod Péter) tehát el kellett hagynia Nagyszombatot. Telegdi Miklós reáhangoztatott, s a templomban sok ceremóniával – a Sibolti Demeter nevet többször kimondva – a gyertyát reá kioltotta.

1579 januárjában a Semptéről elűzött Bornemisza Péter utóda lett. Itteni pré-

A kisbalta

dikátorsága alatt érte az a tisztesség, hogy az 1585-ben meghalt Bornemisza helyébe a felső-dunamelléki egyházkerület püspökévé választották. Mint püspök hagyta ott Semptét és lett Győr város egyházának papja. (**Szenczi Molnár Albert** Naplójában erre nézve is találunk feljegyzéseket.)

Kanizsai Pálfi Jánosnak a Dunántúli Református Egyházkerület régi jegyzőkönyvében talált feljegyzése szerint Sibolti 1589. február 17-én halt meg.

Arra a kérdésre, hogy Sibolti prédikátorként, teológusként és püspökként melyik reformációi irányzatnak volt az elkötelezettje és terjesztője, a történetírók különbözőképpen felelnek. A lutheránusok (kezdve **Zwittingertől**) egyházukhoz tartozónak tartják, a reformátusok pedig Ember Pál óta a saját hitfelekezetiük részére foglalták le. Igazából ő Krisztusé volt, s elkötelezve az Úrnak jelentős, eredményes és nagy munkát végzett a Felső-Dunamelléken. Bornemisza Péter úgy jellemzi, hogy békességet szerető, szelíd lelkű, a protestáns egységet szíven hordozó ember volt.

Sibolti püspöknek két – korának jellegzetességeivel megírt – teológiai munkáját ismerjük. Az egyik a *Vigasztaló könyvecske*. 104 levél, amelyet a szerző **Gyarmati Balassa Istvánnak** ajánl. A mű három részre van felosztva, s az elmélkedés mindegyikben a beteg, bűnös emberhez intézett vigasztaló szó. A könyvecskéet „a halálhoz közelgető keresztyén számára írt imádság” zárja be. A püspök másik munkája a *Lelki harc*, a bűnös embernek felelté igen nehéz lelki kísértésektől való vetekedése és azoknak Isten ígéjéből való meggyőzése. A mű – 24 levél –, amely kérdések és feleletek formájában van írva, a bűnös ember lelkiismeretében felmerült kérdésekre az evangélium krisztusi vigasztalásával ad röviden feleletet.

A 16. század, amelyben itt, a Kárpát-medencében Sibolti Demeter életét elhelyezte, szolgálata útját kijelölte, működésének helyét meghatározta az Isten, arról tett tanúbizonyságot, hogy a töviskoronás Krisztus ura az Időnek s a Történelemnek és dicsőséges Evangéliuma – törékeny emberi sorsok tolmácsolásában is – legyőzhetetlen.

Nagy Lajos

Megöregedett, így nyugdíjazták. Természetbarát, mindene a kert, a virágok; csak egy fájdalma volt: már nem lehetett embertársai között, ahol megbecsülték!

Övé volt a legszebb kert, kora reggeltől késő estig talált benne elfoglaltságot. Ismerték a madarak, és nem féltek tőle, ha a bokorhoz közeledett, sőt vidám trillázásba kezdtek, így köszöntek jó reggelt. A feketerigó a bokor alatt várta a reggelijét, a magvakat. A gazda még a bokor alját is kigyomláta, hogy a rigó megtalálja az eledelét.

A kisbalta ott volt beszúrva a nadrágszijba a farzsebe mellé – mint kertésznek a metszőolló – tavasztól őszig, mert elmaradhatatlan kelléke volt. Nyesegetni, szépíteni kell.

Egy este észrevette, hogy az egyik elfeledett bokor tövében sok a gyom. Megnyeste, kigyomláta, de mivel fáradt volt, abbahagyta a munkát. Reggel – szokásához híven – a kertbe vitt az első útja. De a balta, hol a balta!?! Kereste a szokott helyén, majd minden zugot átkutatott, de a balta nem volt sehol. El-

szomorodott, még az ebéd sem ízlett neki, szinte hallgatag lett.

Nézte a hosszú kezű szomszéd suhancot, s a szívében feltámadt a gyanú: ő fogja nyesegetni, farigcsálni a dolgait a baltájával ezután...

Eltelt néhány nap (már a felesége is észrevette búskomorságát, de nem szólt), és hirtelen eszébe jutott a bokor alatti fűcsomó. Odament, felemelte – s alatta a balta! Öröme nagy volt, megsimogatta kedves, elveszettnek hitt eszközét, s bedugta a helyére: a nadrágszíja mögé. Már jólesett az ebéd, s alig várta, hogy meglássa a szomszéd suhancot. Már nem a tolvajt látta benne, hanem amint iskolából jövet megöleli, megcsókolja édesanyját.

Bántotta a lelkiismerete, fájt a szíve, hogy ő ezt a gyermeket titokban megvádolta. Alaptalanul elítélte, nem állt jogában ítélkezni; egy kő esett le a szívről... Odaszólt hát a fiúnak: – Hát megjöttél, fiam!

Ne ítélj, ne ítélkezzünk elhamarkodtan!

Broczkó Béla

Reményik Sándor

NE ÍTÉLJ

*Istenem, add, hogy ne ítéljek –
Mit tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek.*

*Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriás összhangnak lássak –
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz együtt hullnak.
Mi olyan együgyűn ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.*

*Istenem, add, hogy mind halkabb legyek –
Versben, s mindennapi beszédben
Csak a szükségeset beszéljem.
De akkor szómban súly legyen s erő
S mégis egyre inkább simogatás:
Ezer kardos szónál többet tevő.
S végül ne legyek más, mint egy szelíd igen vagy nem,*

*De egyre inkább csak igen.
Mindenre ámen és igen.
Szelíd lepke, mely a szívek kelyhére ül.
Ámen. Igen. És a gonosztól van
Minden azonfelül.*

A sötétségből a világosságra

A János evangéliumának harmadik része azzal kezdődik, hogy egy írástudó (tehát tanult) zsidó ember egy éjszaka felkeresi Jézust, mert foglalkoztatja őt egy nagyon fontos kérdés.

De lehet-e valami annyira fontos, hogy éjjel, váratlanul zörgessünk fel valakit a kérdésünkkel?

Jézus nem küldte el ezt az embert, hanem meghallgatta. Méghozzá figyelmesen, mert komolyan vette a másik problémáját.

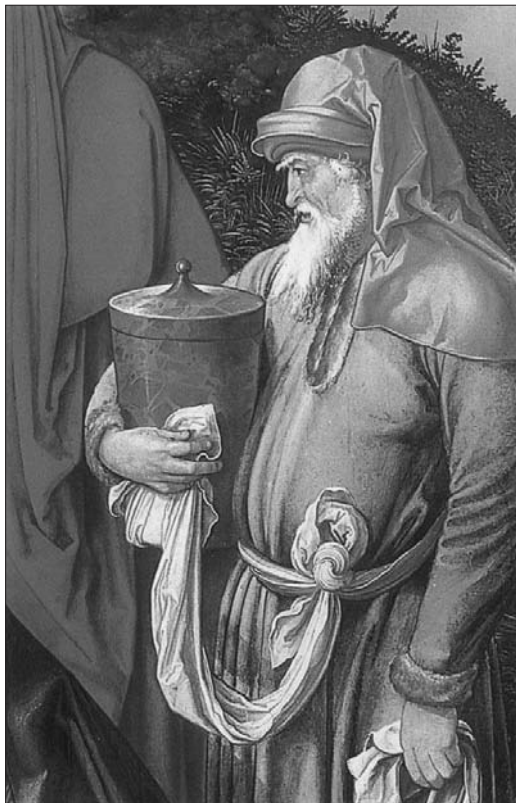
És ez a látogató el merte árulni, hogy van olyan dolog, amit ő (annak ellenére, hogy tudós ember) nem tud?

Nem az volt a fontos a számára, hogy okosnak lássák, hanem hogy tényleg az is legyen; s tudta bizonyára azt is, hogy a kérdések viszik előbbre őt is a tudásában. Az foglalkoztatta Nikodémust (mert így hívták az éjszakai látogatót), hogy hogyan születhet valaki újjá, ha egyszer már világra jött. Jézus ugyanis azt hirdette: „...ha valaki nem születik újjonnan, nem láthatja meg az Isten országát“ (Jn 3,3).

De Nikodémus istenfélő, Isten parancsait betartani akaró, okos ember volt, akiről Jézus is tudta, hogy Izráel tanítója...

Mindenkinek újjá kell születnie. Az újjászületés a feltétele annak, hogy bejuthassunk Isten országába – mondja Jézus. Életünk során sokszor előfordul, hogy feltételeket

szabnak a számunkra: amíg nem javítod ki a rossz jegyedeket, addig nem nézhetsz tévét; ha nem dolgozol többet, nem kapsz fizetésemelést. Aztán olyan is van, hogy magától értetődően következik az egyik dolog a másikból: ahhoz hogy megláthassa az ember, hogy a felhők fö-

Nikodémus. Albrecht Dürer festménye

lött mindig süt a nap, repülőgépre kell ülnie.

De ha repülőgépre akarok ülni, akkor megveszem a jegyet és elrepülök...

Az, hogy valaki újjászületik-e vagy sem, Istentől függ. Ő indítja el a

Siklós József

NIKODÉMUS

(részlet)

*A menny kapuja tárul,
de oda nem mehetnek,
csak azok, Nikodémus,
kik újonnan születnek!*

*Vajúdó, kincses éjben
a szél zúg – Lélek árad –
egy távoli keresztfa
vet rájuk roppant árnyat.*

*Vénember, halld meg titkát
az újjászületésnek:
Kereszt tövéről sarjad
új szív és örök élet.*

Szentlélek által a szívünkben a folyamatot, ezért kell az, hogy az ige előtt nyitva tartsuk. Hogy az alkalmon ott legyünk, figyeljünk az ígére és engedjük, hogy hasson ránk. Ezt kérjük imádságban, mielőtt leülünk a padba: Uram, szenteld meg szívemet!

És miről lehet megtudni, hogy valaki újjászületett?

Az újjászületett ember élete kitisztul. Kikerülnek belőle a takargatnivalók. Ha valakinek „sötét” ügyei vannak, azokat titkolja, leplezi, nem akarja, hogy kiderüljenek. Ha viszont a Szentlélek elfoglalta az ember szívét, akkor már nem lesznek takargatnivalói, nyíltan és őszintén tudja tenni a dolgát, mert minden cselekedete vállalható lesz Isten és az emberek előtt is. Sőt! Aki az igazságot cselekszi, az tudatosan is a világosságra megy, hogy lássák: Isten szerint cselekedett, Őt szolgálja.

És mi lett Nikodémussal, megértette Jézus tanítását?

Erről nem szól a Szentírás. De arról olvashatunk, hogy Jézus megfeszítése után az arimátiai Józseffel ott volt, hogy levegyék Jézus testét a keresztről és eltemessék Őt. „Eljött Nikodémus is, aki először éjszaka ment hozzá...” (Jn 19,39a). Hiteljünk, hogy ez már tudatos és nyílt vállalás volt, a következménye annak, hogy újjászületett!

–kdI–

Reményik Sándor

PÜNKÖSDI SZOMORÚSÁG

A Lélek ünnepén

A Lelket lesem én.

A Lelket, amely több, mint költemény.

A Lelket, amely sosem volt enyém.

A Lelket, amely sosem lesz enyém.

A Lélek ünnepén

Szomorún zendül egyetlen ígém:

„Hogy születhetik újjá, aki vén?”...

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Tanácsa a 30. ülésén, amelyre 2008. április 18-án Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Tudomásul vette a 29. ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést, és jóváhagyta a 29. ülés jegyzőkönyvét.

– 2008. május 1-től Bohony Beátát kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Réte-boldogfai Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Molnár János. A segédlelkészi kirendelés nem jár alkalmazotti jogviszonnyal.

– 2008. július 1-től Gebe László segédlelkészt áthelyezi a Komáromi Református Egyházközségből a Szalóci Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze André János szilicei lelkipásztor.

– Tudomásul vette az egyházmegyei tanácsok azon döntéseit, melyekkel a kérelmező lelkipásztoroknak jóváhagyták, illetve nem hagyták jóvá más kereső tevékenység végzését. A Zsinati Tanács felszólítja a Gömöri, az Abaújtornai és a Nagymihályi Református Egyházmegye elnökségét, hogy 2008. május 31-ig tegyenek eleget a ZSE-25/2008-as számú határozatának. A Zsinati Tanács felkéri az egyházmegyei elnökségeit, hogy 2008. május 31-ig szólítsák fel a lelkipásztorokat a Lelkészi szolgálatról szóló 1/2005-ös számú törvény 41. §-ának betartására.

– Tudomásul vette az Ösztöndíjbizottság 2008. január 28-i ülésén hozott határozatokat.

– Megbízta Süll Kinga egyházzenészt, hogy készítse el egyházunk kántorainak névjegyzékét.

– Tudomásul vette, hogy egyházunk kezdeményezte a 68/2008-as számú törvény módosítását, hogy az egyházak legyenek felmentve a koncessziós járulékok fizetése alól.

– Böszörményi Tamás számára megadta a lelkészjelölti jogállást.

– Úgy határozott, hogy minden lelkipásztor köteles az év folyamán két hét (tíz munkanap) szabadságot kivenni. A lelkipásztorok szabadsága merítésének időpontját a lelkészekkel történő meg egyezés alapján, a szolgálatok biztosítása mellett az esperes hagyja jóvá és jelenti egyházunk gazdasági osztályára.

A Zsinati Tanács 30. üléséről

– A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Börtönmissziójának a börtönviselt szülők gyermekei táboroztatására 20.000,- szlovák korona támogatást hagyott jóvá a missziói alap terhére.

– Egyházunk nevében hetven darab-ból álló könyvadományt ítelt meg a Második Nemzetközi Roma Szavalóverseny résztvevői számára. A könyvadomány összeállításával Básti Péter zsinati tanácsost bízta meg.

– Hozzájárult Izsmán Jónás megválasztásához az Ipolysági Református Egyházközségbe.

– Hozzájárult Szabó Sarolta megválasztásához a Nagykeszi Református Egyházközségbe.

– Jóváhagyta, hogy a Marcelházai Református Egyházközség a saját tulajdonában levő ingatlanját (805/1-es számú parcella adekvát területe) elcserélje a Répás Margit tulajdonában levő ingatlanokra (10 179 négyzetméter – 1738-as számú parcella, 1453 négyzetméter – 3084-es számú parcella és 3215 négyzetméter – 3569-es számú parcella).

– Jóváhagyta 200.000,- szlovák korona kölcsön folyósítását a Tussai Református Egyházközségnek. A kölcsön visszafizetésének határideje 2013. december 31. A kölcsön inflációt kiegyenlítő kamatát a Zsinati Tanács 4,5%-ban szabja meg. A kölcsön kizárólag a tussai református templom felújításának finanszírozására használható.

– A Zsinat 13. ülésére, amelyre 2008. május 22. és 24. között Hanván került sor, a következő tárgysorozati pontokat tárja a Zsinat elé: a Zsinat 12. jegyzőkönyvének elfogadása, hitelesítése; püspöki jelentés az egyház életéről a 2007. évben; lelkészi választási törvény; az egyházi bíráskodásról szóló törvény; az előírt gyakorlatok teljesítésének irányelveiről szóló szabályrendelet (ZST-181/2007, 1631/07); a missziói gyülekezetek státusának kérdése (ZST-25/2008) és alkotmánymódosítás.

– Elrendeli, hogy a segédlelkészek felügyelő lelkipásztora félévente tegyen jelentést a segédlelkész szolgálatáról. A jelentésnek tartalmaznia kell: a gyülekezetben való mozgolódásának, a szolgálatokhoz való hozzáállásának, viselkedésének, szabadideje eltöltésének, az igehirdetése minőségének a leírását.

A felügyelő lelkipásztorok az előző hat hónap szolgálatáról szóló féléves jelentésüket legközelebb 2008. május 31-ig kötelesek beküldeni hivatali úton a Zsinati Irodára. A Zsinati Tanács a segédlelkészek áthelyezésénél figyelembe veszi a felügyelő lelkipásztorok jelentéseit.

– Tudomásul vette, hogy az Egyetemes Választási Bizottság 2008. április 30-ig elkészíti az egyházmegyei és egyetemes egyházi választásokról szóló tájékoztatót.

– Hozzájárul Kendi Csaba megválasztásához a Bacsikai Református Egyházközségbe.

– Tudomásul vette, hogy a Zempléni Református Egyházmegye közgyűlése a csörgői szórványgyülekezetet a Nagytoronyai Református Egyházközséghez csatolta.

– Azzal a feltétellel járult hozzá a Bistei Református Egyházközség tulajdonában levő iskolaépület, valamint a hozzá tartozó garázs és kert eladásához, ha az egyházközség a bevétel teljes összegét szántóföld vásárlására fordítja.

– Hozzájárult Lévai Attila megválasztásához a Csicsói Református Egyházközségbe.

– 2008. június 1-től segédlelkészként alkalmazza Pándy Kovács Tímea Prágában végzett teológust. A Zsinati Tanács Pándy Kovács Tímeát 2008. június 1-jei hatállyal kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Kassai Magyar Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Orémus Zoltán.

– Jóváhagyta 150.000,- szlovák korona kölcsön folyósítását a Nagypeszeki Református Egyházközségnek. A kölcsön visszafizetésének határideje 2013. december 31. A kölcsön inflációt kiegyenlítő kamatát a Zsinati Tanács 4,5%-ban szabja meg. A kölcsön kizárólag a nagypeszeki református templom felújításának finanszírozására használható.

– Egyházunk társszervezője a Pozsonyban 2008. június 27. és 29. között tartandó Keresztyének Találkozója 2008 című rendezvénynek. A Zsinati Tanács 100.000,- szlovák koronányi keretet hagyott jóvá a rendezvény ráncsolt költségeire. A kifizetések felől egyházunk elnöksége határoz.

A „református böjt” lényegén elmélkedve igyekeztünk ráérezni arra, ami a legjobban elválaszt bennünket Istentől, hogy aztán megpróbálhassuk letenni azt. Bukdácsolásaink közepette lépten-nyomon Isten ajándékai-
val találkoztunk, aki rengeteg alkalmat készített számunkra ismét a vele való találkozásra.

Még a böjt kezdete előtt vidám és szép számú közösségben együtt ünnepelhetünk farsang apropóján az első református bálunkon, melynek magas bevétele is arról tanúskodik, hogy Zselízen élő és élni akaró gyülekezet van.

Majd a böjt második vasárnapjához közeledve kaposvári testvérgyülekezetünk meghívásának köszönhetően február 23-án és 24-én gyülekezetünk képviselőit mintegy húszan részesei lehettünk örömeinknek, hálaadó istentiszteletüknek és rendezvénysorozatuknak, mégpedig templomuk felszentelésének 100. évfordulóján. Az ünnepi istentiszteleten **dr. Fekete László** főgondnok köszöntötte a sok-sok vendéget. Az ígét **dr. Márkus Mihály** püspök hirdette, majd **Bellai Zoltán** lelkipásztor mindenre kiterjedő megemlékezéssel szolgált a százszentendős, gyönyörűen felújított templom és a hálás szívű gyülekezet történetéről – napjainkig.

A köszöntők hosszú sorát határon túli hangok is tarkították a kárpátaljai és két erdélyi testvérgyülekezetük képviselői révén. Mi, zselíziek, pedig a Felvidéket képviselve nyújthattuk át ajándékunkat: egy festményt, mely a kaposvári templomot ábrázolta (városunk egyik művészeinek alkotása). A helybeli református énekkar szolgálata méltó befejezése volt a hálaadó alkalomnak. Az esti hangversenyen gyönyörű dallamok töltötték be a templomot és mindannyiunk lelkét – Kaposvár egyházi kórusainak és **Kuzsner Péter** orgonaművésznének köszönhetően.

Kaposvári vendégeskedésünk másnapján az istentiszteleteken „meglepetésünkre” gyülekezetünk lelkipásztorai, **Révész Tibor** és a kaposvári származású **Révész-né Bellai Csilla** végezték a szolgálatot. Ebéd után ellátogattunk a közeli, Európa-hírű szennai skanzenbe, melynek különlegessége, hogy egy egyedülállóan szép, késő barokk kazettás mennyezetű református templom köré épült. Egy valódi ékszerdobozhoz hasonlítható leginkább, miközben azt kívánom, hogy az igazi ékszer a templomhoz tartozó gyülekezet tagjai legyenek (és nem csak Szennán...). E szép alkalomért hálával tartozunk Istenünknek és köszönettel a kaposváriaknak, akiktől még egy villanyorgonát is kaptunk a felújítás alatt álló templomunkba.

Zseliz–Kaposvár

Nagyböjti áldások halmaza

Március 7-én, készülődve a nagyhétre, templomunkban Mel Gibson *Passió* című filmjének vetítésére gyűltünk egybe.

A zselíziek Szennán

Megrázó, könnyekig megható tényként tárult elénk Megváltónk szenvedése, ami minden eddig és ezután élő ember összes bűne miatt történt.

A dunaalmásiak Zselízen

Március 2-án és 9-én vasárnap a már hagyományos húsvéti játszóházak várták

gyülekezetünk kicsinyeit és nagyjait, akik szép ajándékokat készítettek az alkalmon csalaátagjaiknak.

Majd virágvasárnap, március 16-án, a szó valódi és legnemesebb értelmében megható események részese volt gyülekezetünk. Vendégül láthattuk a Dunaalmási Református Szeretetház – Fogytékosokat Ápoló-Gondozó Otthon fiatal fiúkból álló csoportját, akik versmondással, énekekkel szolgálva tettek bizonyosságot templomunkban, mindannyiunk szemébe könnyeket csalta és nagy sikert aratva. Az istentisztelet perselypénzével az otthon munkáját támogatottuk, és gyülekezeti lapunk ez alkalomra készült számával is megajándékozhattuk vendégeinket. Végül a szeretetvendégségen alkalmunk nyílt a beszélgetésre, ismerkedésre, majd a városban tett séta után ebéd várta vendégeinket. Áldott, szép nap volt...

Nagyheti, húsvéti alkalmaink is szép rendben zajlottak, magas gyülekezeti részvétel mellett. Istentiszteleteink, gyülekezeti lapunk cikkei és tanításai megszentelték nagyhetünket és örömtelivé varázsolták a télies időjárásban érkező húsvétot. Istennek legyen hála azért, hogy így szeret bennünket!

Berényi Éva

Komárom

Ünnepi könyvbemutató

2008. február 19-én a Tiszti Pavilon épületében, a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán mutatták be a kar előadói és teológusai előtt ünnepélyes keretek között *A szent hely* című tanulmánykötetet, mely Erdélyi Géza, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke és a gyakorlati teológiai tanszék vezetője tiszteletére 70. születésnapja alkalmából került kiadásra.

A baráti hangulatú összejövetelen **Molnár János** dékán és **Karasszon István** tanszékvezető köszöntötték a jubiláló püspök urat mint kollégát és szolgatársat, és egyben szeretettel adták át neki a tiszteletére megjelent kötetet. Hála és köszönet illeti őket azért, hogy a könyvet megszerkesztették és minden erejükkel azon fá-

radoztak, hogy egy színvonalas kötetet tarthasson az ünnepelt a kezében.

A szent hely című kötet részben olyan előadások anyagát tartalmazza, melyek a karunk által megrendezett szokásos évi tudományos konferencián hangzottak el neves előadóktól. Továbbá megtalálhatók benne más érdekes, méltán besorolt tanulmányok is.

A könyvet ajánljuk minden kedves olvasónak, bízva abban, hogy sokunk szellemi épülésére és tudásunk fejlesztésére fog szolgálni. Végezetül, de nem utolsósorban kívánjuk a jubiláns további életére és szolgálatára Isten áldását és szeretetének gazdag áradatát.

Galgóczy Tímea

2008. március 16-án emlékező gyülekezet töltötte be a deáki református templomot. **Szabóné Híres Erzsébet** megválasztott lelkipásztor a virágvasárnapi evangélium alapján hirdette az Igét s emlékezett a forradalomra. Összefüggésbe hozta a két történelmi eseményt, kiemelve az összetartást. 1848-ban a magyar nemzet összefogott, s úgy, ahogy az egykori jeruzsálemi nép, várta a reményteljesebb, szebb jövőt. Mind a márciusi ifjak, mind a virágvasárnapi sokaság egy jobb változásban hittek. Azonban amíg a nép egy nemesebb célért lépett, addig a mi Urunk Jézus Krisztus virágvasárnapon a keresztté útjára lépve nemcsak a jóért, de a bűnösért, mindenkiért ment. Templomi együttlétünket nemzeti imádságunk elénekülésével zártuk. Ezt követően kivonultunk a templom előtti Kálvin térre.

A hősök szobránál **Plank Zoltán**, a pozsonyi magyar nagykövetség első titkára mondott beszédet, kiemelve a szabadság 12 pontos diktátumát, rámutatva az elnyomásra, a jobbagyrendszerre. Majd **Sándor Veronika** beosztott lelkipásztor hangsúlyozta ünnepi beszédében, hogy a pesti nép nem pusztán Pestért kelt fel, de az egész magyar nemzetért. Az ifjak csapata nemcsak az akkori népért harcolt, de a jövőért, így értünk is. Hogy mit jelent ez számunkra, abból lesz láthatóvá, hogy ragaszkodunk gyökereinkhez. Ezt követően elhangzott Petőfi Sándor *A szabadsághoz* című költeménye.

S mialatt a Csemadok énekkara énekszóval emlékezett a forradalomra, többen is elhelyezték a megemlékezés koszorúit és virágait. S mivel ilyenkor emlékezik meg a gyülekezet a második világháborúban elesettekről is, így koszorúk és virágok kerültek a hősi halált haltaknak a templom oldalán levő emléktáblájához is.

Istennek legyen hála ezért a megemlékezésért!

Sándor Veronika

Nagykeszi

A keresztt és én

Ezzel a címmel került sor a Nagykeszi Református Egyházközségben hitmélyítő alkalmakra a nagyhéten, mégpedig március 17-én és 18-án, amikor is esténként elcsendesedtünk az ige mellett és lélekben készülődünk a húsvét ünnepére.

A gyülekezet szeretettel fogadta a közénk érkező vendéget, **Park Sung Kon** koreai missziós lelkipásztort, aki az igehirdetés szolgálatát végezte a *Mk 4,35–41*, és a *Mk 8,27–38* alapján. Arról tett biztosságot számunkra, hogy a hitnek félelem nélkül valónak kell lennie az életünkben, illetve a mindennapi kereszthordozást is fel kell tudnunk vállalni, mert Isten csak akkor tudja megállítani az életünket, ha vele járunk az életünk útján.

Hálát adunk Istennek irántunk tanúsított kegyelméért, amikor gazdagon megállt bennünket ezeken az alkalmakon!

Szabó Sarolta

A jabloncai gyülekezet, mint minden évben, most is megemlékezett az 1848-as forradalomról. Gyülekezetünk volt lelkipásztora és a régió esperese, **Kaposy György** honvédhadnagy is harcolt a szabadságharcban. Szinben született 1829-ben, és 1901. április 6-án halt meg Jabloncán.

A sírkertben **Tamás Éva** polgármester asszony ünnepi beszédében kiemelte, hogy március 15-e a magyar nemzet szabadságünnepe, amit mi, magyarok tettünk azzá. Nem örököltük, nem kaptuk, hanem teremtettük. Teljesen és tökéletesen a mienk. Amíg lesz magyar, addig lesz március 15-e is, lesz magyar szabadság. Március 15-e nemcsak ünnep, de olyan nap, amit szeretünk.

A lelkész a *Józs 6,1–20* és a *Zsid 11,30* alapján emlékezett az eseményekre. Jézus egész élete nem volt más, mint az előítéletek lebontása. Maga mellé vette tanítványul a vámszedőt, bement Zákeus házába. Az előítéletek kőfalait kellett finom vésőkkel és durva kalapáccsal lebontania. Jézus azért küldte tanítványait, hogy közösséget vállaljanak a megvetettekkel. Keményebb kőfal az előítéletnél a gyűlölet, aminek legtöbbször nincs is személyes oka, csak a félelem, a bizonytalanság; az előítélet dagad fel és válik gyűlöletté.

Ezért mondja Jézus: imádkozzatok. Jó lenne végiggondolni, kitől választ el szívünkben a kőnél is keményebb fal – előítélet, közöny miatt. Egy-egy imádságban egy-egy kődarabot dönthetünk le. Ebben segít Jézus. Amíg Ő le nem rombolja a kőfalakat a szívünkben, addig az az átok sújt minket, hogy nem érhetjük el lelkünk nyugalomát. Mint ahogyan a honfoglaló nép nem léphetett be a megígért földre. A földre, amely a hazát és biztonságot jelentette.

Egy biztonságos hazáért harcoltak eleink is a szabadságharcban. A lánglelkű költő, Petőfi, elszakadt a földtől, de összeforrt a hazával. Elszakadt a rendiségtől, de nem szakadt el a föld népétől, és a szabadságot úgy éneklte meg és úgy ünnepli, mint egy világot mozgató erőt. Ugyanazzal a felfokozott indulattal szól, mint később Ady Endre: Egy ember szól, de milliók nevében. Ugyanezt tette Jézus. Ő nemcsak az Istentől elszakító magas falat rontotta le, hanem az embert embertől elválasztó falakat is. Így akar elvezetni az istenfiak szabadságára.

A síremléknél a református gyülekezet, a községi hivatal, a Csemadok és az MKP helyezte el koszorúját. Az ünnepség **Gecs Arletta** szavlatával kezdődött és **Kovács Bianka** szavlatával és a Himnusszal ért véget.

S. K.

Újlót

Ige, foglalkozás, jó hangulat

Idén is örömmel gyűlt egybe gyülekezetünk kicsiny gyermekserege, hogy együtt örvendezzen és mélyítse el szívében az evangéliumot, a húsvét üzenetét. A délután központi gondolata és üzenete mindannyiunk számára az volt, hogy a mi Urunk, az Úr Jézus Krisztus helyettünk vállalta a kereszthalált, hogy nekünk ne kelljen a bűneink miatt meghalnunk, hanem örök életünk legyen!

A közös délután énekkel, üzenetátadásal és imádsággal kezdődött, amit a csoportos foglalkozások követtek. Elgondolkodtunk, elbeszélgettünk arról, hogy a rosszaságnak, engedetlenségnek, a bűnnek van-e következménye. Arról, hogy kit büntet meg a szülő, ha a gyermeke nem azt teszi, amit kell. S vajon ki kapja a rossz jegyet az iskolában, amikor valaki

nem készül fel kellőképpen az órára? Átvállalhatja-e más ember a mi vétkeink büntetését? A gyermeki lelkesedés, a tiszta öröm, az őszinte válaszok által eljutottunk oda, hogy ember ilyet nem tehet, de a mi Urunk megtette. Aki értünk, Isten gyermekeiért halt meg és támadott fel.

A foglalkozások keretében volt tojás-mozaikozás, festés, húsvétiüdvözlőkártya-

készítés, rajzolás, de nem maradhatott el a közös, a megérdemelt munka utáni falatozás, teázás sem.

Hála legyen az Úrnak minden ilyen alkalomért, amelyen még ad gyermekeket és segítőtársakat, akikkel együtt tudjuk vezetni gyermekeinket – reménység szerint – Istennek tetsző módon, a feléje vezető úton. Akikkel még lehet együtt énekelni: „Örvendezz, örvendezz, mert él az Úr, feltámadott, sirja üres maradt, ahogy megmondta bizony, úgy lesz ma s örökké!”

K. Sz. R.

Bori

Emlékezés
Horváth Zsigmondra

A komáromi gyülekezet szomorú szívvel, de Isten üdvözítő kegyelmébe vetett hittel emlékezett lelkipásztorára, egyházunk néhai püspökére, Horváth Zsigmondra halálának 20. évfordulóján.

Horváth Zsigmond 1914. november 10-én született a Léva melletti Boriban, s ötven év szolgálat után 1988. március 10-én hunyt el. A gyászistentisztelet a komáromi templomban 1988. március 17-én volt, majd földi maradványai szülőfaluja temetőjében lettek elhelyezve.

A gyülekezet vezetősége 2008. március 16-án utat szervezett Boriba, hogy a temetőben az eltávozott lelkipásztor sírja mellett imádságban is megköszönhesse Istennek mindazt, amit az idő futásában ajándékként a hűséges szolgálattevő által kapott.

Emlékét szívünkben őrizzük.

-fl-

Isten utazó prófétája hazatért
Uwe-Martin Schmidt (1960–2008)

Megdöbbenően, de mégis csodálatosan fogalmazza meg Sándor Ernő Jeremiással mondom című versében a prófétai tisztség szépségét, komolyságát és szentségét; azért a hivatását, amelyre az élő Isten hívja el a kegyelmet nyert bűnös embert. Erre a nagy feladatra, a mi szekularizált, hedonisztikus világunkban a Jézus Krisztus evangéliumának alkalmas és alkalmatlan helyen történő hirdetésére kapott megbízást Uwe-Martin Schmidt is. Nem ő vállalta fel azt a nagy feladatot, amelyet tizennégy évig itt végzett Szlovákiában, hanem mindig vallotta: kegyelmet nyert bűnös emberként Jézus Krisztus küldte őt napról napra a szolgálatba.

A közel másfél évtizede ideköltözött német testvérünk és szolgál-

társunk annak idején Jeremiás prófétához hasonlóan szintén félve és megrettenve könyörgött. „Uram, én nem tudok magyarul beszélni, engem ne küldj el, félni, félni tudok csak... Nyomorultan rettegek én az emberektől. Ifjú vagyok még, látvalátod, nyelvemen görcs van, dadogások...”

Azonban minden félelem és kétség ellenére engedett a hívó szónak. Hívták és küldték. Uwe-Martin Schmidt missziós lelkész szülőket, barátokat, teológustársakat és hitestvéreket otthagynak családjával együtt ideköltözött hozzánk, hogy a prófétai tisztségnek eleget tegyen. Mondhatta volna: „Nem akarok próféta lenni! Nem akarok semmit sem tenni!” Azonban ő nagy dolgot tett, nagy és emberfeletti mun-

kát végezhetett, mert erőtlenségében Isten ereje érvényesülhetett. Sokan csodálhatták rugalmasságáért, tetterekészségéért, fáradhatatlan munkakedvéért, azonban ő ezt is természetesnek tartotta. Munkásnak vallotta magát, akinek munkálkodnia kell: Jézus Krisztus szabad szolgájaként minden időt és minden alkalmat felhasznált arra, hogy egyre több ember szívéhez eljusson a hívogató szó.

(Befejezés a 15. oldalon)

Isten utazó prófétája hazatért

Uwe-Martin Schmidt (1960–2008)

(Befejezés a 14. oldalról)

Vallási, kulturális, faji és nemzeti előítéletek nélkül minden embert Isten páratlan és egyedi teremtményének tekintett, éppen ezért mindenki irányába nyitott volt, gyermeki vidámsággal és gyógyító humorral tudott beszélni, új kapcsolatokat létesíteni. Prédikációiban, előadásokban és értekezéseiben is jelen volt az a derű, amely egész egyéniségét jellemezte. Felelősségteljes tisztségeket töltött be, amelyeket komolyan vett, így komolyan vette a 21. század missziói feladatát is. Missziót végzett, mert Isten kegyelmi ajándékaival felruházva erre kapott megbízatást. Uwe-Martin Schmidt sosem vallotta és tartotta magát pásztornak, mert tudta és őszintén vallotta is, hogy nem a pasztoráció szolgálatához kapott talentumokat. Isten utazó prófétája volt, aki több országban, kisebb közösségek és nagy gyülekezetek előtt egyaránt meggyőződéssel beszélt Uráról. Az egyik alkalommal ezt mondta: „Aki ismer engem, az tudja, hogy nem az egyház szolgálja vagyok, hanem az Igéé, az evangéliumé, én Jézus Krisztus szolgálja vagyok.”

Németországi, ausztriai, lengyelországi, magyarországi és főleg hazai szolgálati útjai missziói utak voltak. Ment, mert mennie kellett, az isteni tűz ott égett a csontjaiban. Ment, prédikált, előadásokat tartott, konferenciákon vett részt, cikkeket és leveleket írt, német nyelvet oktatott, tolmácsol; ha kellett, vitázott, a ruszin és a roma nyelvű bibliafordításokat vállalta magára, áhítatokat tartott, imaközösségeken vett részt, missziós célból mezőgazdasági üzemeket irányított, munkaruhában, feltűrt ingujjal szőlőt metszett, bort préselt, a gyermekotthonban éjszakai ügyeleket vállalt és szüntelenül imádkozott. Isten fáradhatatlan és örvendő gyermeke volt, aki sosem panaszkodott. Egészségi állapotáról sosem beszélt, így sokszor erre irányuló kérdésünkre mosolyogva azt válaszolta: „Jól vagyok, jobban nem is lehetnék.”

Mi lehetett Uwe-Martin Schmidt életfilozófiájának, életbölcsségének a titka? Nem egyéb mint az,

amiről a Heidelbergi káté is tudósít bennünket. „Mi néked életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod?” A reá adott válasz Uwe testvérünknek földi élete és pályafutása során reménységet, bizodalmat és erőt adott. Ő is meggyőződéssel és örömmel vallotta: „Az, hogy testtől-lelkestől, mind életemben, mind halálomban, nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómnak, Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok, aki az ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett... Szentlelke által is engem az örök élet felől biztosít és szív szerint késszé és hajlandóvá tesz arra, hogy ezentúl öneki éljek...”

Uwe-Martin Schmidt negyvenhét évesen, 2008. április 9-én hazaköltözött. Hazatért az Úrhoz, ahhoz a mennyei Gazdához, akít olyan nagyon szeretett és akinek menyneji hajlékáról szívesen és olyan vágyakozva beszélt. Hazatért, de elmenetele, személyének hiánya hatalmas űrt hagyott sokak életében. Hazamenetele napján a feleség elveszítette szerető férjét, a három gyermek a gondoskodó apát, az idős szülők pedig elvesztették egyetlen fiukat. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház elveszítette hűséges misszionáriusát, a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara áldozatkész előadó-tanárát, a Jó Pásztor Háza Gyermekotthon pedig alapítóját. Elköltözése nagy fájdalmat jelent a németországi testvérgyülekezeteknek, a szlovákiai német ajkú közösségeknek.

A jókai református templomban Uwe-Martin Schmidt ravatala mel-

lett 2008. április 14-én dr. Erdélyi Géza püspök a Jn 11,25–26 alapján szolgált igehirdetéssel. A Jézus ajkáról elhangzott bemutatkozás és kijelentés – „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él, és aki él, és hisz énbenem, az nem hal meg soha” – elhunyt testvérünknek bizonyossággként szolgált afelől, hogy életünk több, mint a földi testben eltöltött lét. A németországi gyülekezetek nevében dr. Bernhard Kaiser teológiai tanár, a jókai református gyülekezet nevében pedig Kiss Tibor lelkipásztor méltatta elhunyt szolgatársunk életútját.

A temetőkertben a nyitott sírnál dr. Molnár János rétei lelkipásztor, a Selye János Egyetem Református Teológiai Karának dékánja búcsúzott a tanárok és diákok nevében. A németországi keresztyén közösségek nevében Ulrich Barnischke brandenburgi lelkész; a szülőfalu, Allendorf gyülekezetének képviselőjében pedig Simon Dross búcsúzott. Jóka község lakosainak nevében Farkas Imre polgármester Nagy László költőt idézve vett búcsút. A síri liturgiát pedig Szabó András esperes, nagymenyéri lelkipásztor végezte.

Uwe-Martin Schmidt földi porsátora eltemettetett, és a jókai temetőben várja a boldog feltámadást; ajka ezentúl már nem hirdethet igét, sírja azonban továbbra is prédikálni fog. Közeli munkatársaként megrendülten, ugyanakkor keresztyén meggyőződéssel vallom: munkája, szolgálata, imádsága, minden igyekezete, hitből fakadó tevékenysége nem volt hiábavaló, nem volt felesleges. Uwe testvérünk mert magot vetni, mert volt reménysége az aratást illetően; tudott fényes nappal is nagy dolgokat megálmodni, hogy azokat azután megvalósíthassa. Mert rizikót vállalni kényes és fontos döntések-kor, mert tudta, hogy személyes életének ügyeit is és az egész szolgálatának az ügyét a bölcs Isten tartja a kezében.

A világtéremtő és megváltó Úr Isten legyen áldott, vigasztaló kegyelme legyen a gyászoló családon, Szentlelke által legyen vigasztalója mindnyájunknak, nekünk, akik szerettük és gyászoljuk hazatért testvérünket és szolgatársunkat!

Gasparez Tihamér

Presbiteri Szövetség. Március 8-án Budapesten a Ráday Kollégium dísztermében tartotta évi rendes és egyben tisztújító közgyűlését a Magyar Református Presbiteri Szövetség. A már 1500 tagot számláló szervezet ügyvezető elnöke egy évre ismét Ritoók Pál lett, míg főtítkárrá Szilágyi Sándort választották.

Március 29-én Vágfarkasdon került sor a Komáromi Református Egyházmegye közgyűlésére.

Szakmai találkozó. Április 4-én Hanván szakmai találkozó volt a hollandiai KOEN (Keresztény Oktatásért és Erkölcsi Nevelésért Alapítvány) munkacsoportjának két nőtestvérével. Ez a szervezet már régóta készít bibliaheti anyagot, amit használatra kínál egyházunk azon gyülekezeteinek, melyek nyári gyermektáborokat rendeznek. Az idei kidolgozott anyag témája: Végtelen utazás – Pál apostol megtérését és útjait dolgozták ki öt napra az Erdélyi Református Egyház gyermekmunkásai. A táborokat szervezők és érdeklődők figyelmébe ajánlott füzet tanácsokkal, játékokkal és ötletekkel segít a nyári táborok szervezésében. Érdeklődni Nagy Ákos hanvai lelkipásztornál, gömöri esperesnél lehet (tel.: 047/5594 262). A KOEN honlapja: www.koen.ro.

Regionális ifik Bőson

A februári Firesz-ifin született meg az ötlet, hogy jó lenne találkozni az ige körül más fiatalokkal is a környékről, más-más helyszínen és előadóval, ígét tolmácsoló lelkésszel. Eme gondolatnak egyik része Isten segítségével meg is valósult. A bösi református gyülekezet idén harmadik

alkalommal adhatott otthont regionális ifjúsági találkozónak. Februárban a teremtről, márciusban József életének kapcsán az életünkben munkálkodó Istentől beszélgettünk Süll Tamással. Áprilisban Szarka Miklós budapesti pasztorálpaszichológussal beszélgettünk az emberi kapcsolatok sokféleségéről *Önmagam megismerésétől az együttjárásig... és azután?* címmel.

Vágyunk, hogy az egyházmegyei ifi az egész régió ifjává váljon, melybe más gyülekezetek fiataljai, lelkészei is bekapcsolódnak. Az a reményünk, hogy ez

Beiktatás. Április 6-án Bezőben megtörtént Marek Kačkoš megválasztott lelkipásztor beiktatása. A szolgálatot Erdélyi Géza püspök végezte.

Forster Gyula-emlékérem. Hiller István magyar kulturális és oktatási miniszter döntése értelmében Erdélyi Géza püspök egyike lett *A műemlékvédelemért Forster Gyula-emlékérem* ez évi kitüntetettjeinek, amit a műemlékek megőrzése terén jelentős érdemeket szerzett szakmai személyek vagy szervezetek kapnak. A kitüntetés átadására a Műemléki Világnap alkalmából április 18-án került sor Budapesten.

Egyházzenei előadások. A komáromi gyülekezeti teremben május 13-án 9 órai kezdettel egyházzenei előadások lesznek. Előadók: Süll Kinga egyházzenesz és Édes Árpád alistáli lelkipásztor.

Állás

A Rozsnyói Református Egyházi Alapiskola igazgatósága pályázatot hirdet matematika-földrajz vagy biológia-földrajz szakos tanári állás betöltésére 2008. szeptember 1-től. Az érdeklődők jelentkezésüket az alábbi címre küldhetik: **Református Egyházi Alapiskola, Ul. kozmonautov 2, 048 01 Rožňava.**

az alkalom havonta egyszer más-más helyszínre, gyülekezetbe vándoroljon, s így egyre többen gazdagodjunk Isten ígéje és egymás hite által.

Az előttünk álló hónapokban a következő ifjúsági alkalmakra készülődünk: május 17-én 17 órakor egy fiatal házaspár, **Ficzere Tamás** és felesége készül közénk személyes biznyságtétellel, június 21-én

17 órakor pedig **Cseplő Veronika** dunaszerdahelyi beosztott lelkészt várjuk. *A jelenések könyve és az angyalok* lesz a téma. Július első hétvégéjén (5-én és 6-án) biciklitúrát tervezünk Csicóra – ott alvással, ígével, játékkal, sporttal és táborúzzal. Minden fiatal szeretettel várunk a tervezett alkalmakra!

Érdeklődni lehet: csaba.oros@stonline.sk (0903/464 422); csorgotimike@gmail.com (0904/167 514); Ildiko.Fussyova@zoznam.sk (0904/191 529), illetve weboldalunkon: www.bos.reformatus.sk

Hálások vagyunk Isten eddigi áldásaiért, és bízunk benne, hogy ezután is munkálkodni fog köztünk és a többi gyülekezetben is! „Mert minden értetek van, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát az Isten dicsőségére” (2 Kor 4,15).

Oros Csaba

Lelkészi jubileum

2008. január 22-én **Tóth Mihály** gellér-bogyai református lelkész betöltötte 60. életévét. E jeles jubileum alkalmából köszöntötte őt a gyülekezet a presbitérium tagjaival közösen március 23-án, húsvétvasárnap a gyülekezet templomában az ünnepi istentiszteleten.

A lap hasábjain keresztül is kívánunk gyülekezetünk lelkipásztornak Istentől megáldott hosszú életet, erőt és egészséget, odaadó munkájához pedig kitartást.

„...becsüljétek azokat, akik fáradoznak közöttetek, és előljáróitok az Úrban, és intenek titeket; és az ő munkájukért viseltesetek irántuk megkülönböztetett szeretettel” (1Thessz 5,12–13a).

Puzsér Mihályné

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Május 11-én, pünkösdvasárnap református istentiszteletet közvetítünk a bártokesi református templomból – a megszokottól eltérően – 9 órától. A szolgálatot Czinke Zsolt és Czinke Tímea helybeli lelkipásztorok végzik.

Június 1-jén 7.10-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Mártha Géza nagyszalmenci lelkipásztor, ungi esperes Jákob gyermekeiről szól a hallgatókhoz.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 11 óra.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkészi hivatalokban.

Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6